

Johann Gottlieb Möller Johann Salomon Richter

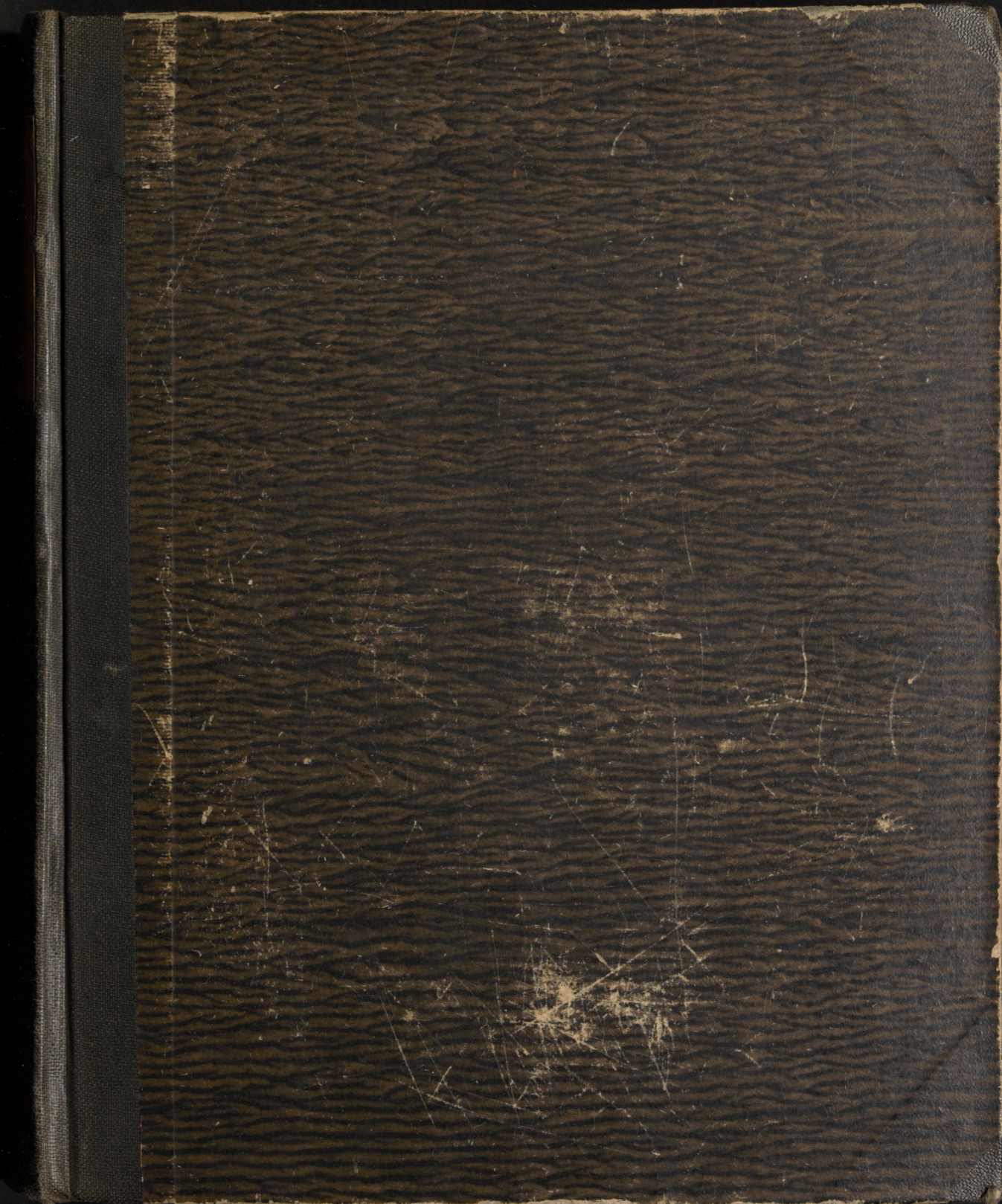
De Seculi IV. Scriptoribus Philologis; Et Seculi V. Scriptoribus Ecclesiasticis, Philosophis, Ictis, ac Medicis; Ex Chronologico Illustris Viri, Hermannii Conringii, de Universae Eruditionis a N. C. Propagatione, Eiusdemq[ue] Scriptoribus, Commentario, Nunc Primum e Msc. A Se Edito, in Disputatione Philologico-Philosophica, d. XVI. Januarii A. C. M DC XCIIIX. In Maximo Athenaei Gedanensis Auditorio, Jesu Gratia Moderante, Solenniter instituenda, placide disquiret,

Gedani: Stollius, 1698

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn796463395>

Druck Freier Zugang

B6-1053^{1-31.}

Ex
Bibliotheca
Academiae
Rostochiensis

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

16.

17.

18.

19.

22.

23.

24.

8.
DE
SECULI IV.
SCRIPTORIBUS PHILOLOGIS;

Et
SECULI V.
SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS,
PHILOSOPHIS, JCTIS, ac MEDICIS;
Ex CHRONOLOGICO

ILLUSTRIS VIRI,
HERMANNI CONRINGII,

de UNIVERSÆ ERUDITIONIS à N. C. PROPAGATIONE,
EJUSDEMQUE SCRIPTORIBUS, COMMENTARIO,
NUNC PRIMUM è MSC. A SE EDITO,

in
DISPUTATIONE PHILOLOGICO-PHILOSOPHICA
d. XVI. Januarii A. C. M DC. XCHX.
IN MAXIMO ATHENÆI GEDANENSIS AUDITORIO,

JESU GRATIA MODERANTE,
Solemniter instituendâ, placidè disquiret,

PRÆSES
JOH. *Gottlieb* MOLLERUS,
D. PP. D. & Bibliothecarius.

Respondente
JOHANNES SALOMONE *Richter*/Gedanensi.

GEDANI,
Typis JOHANNIS-ZACHARIÆ STOLLII.

VIRIS:
ILLUSTRI;
MAGNIFICIS, MAXIMEQUE STRENUIS;
CONSULTISSIMO;
EXPERIENTISSIMO;
ADMODUM REVERENDO;
NOBILISSIMIS, SPECTATISSIMIS;
DN. GABRIELI SCHUMANNO;
BURGGRABIO REGIO, ET INCLUTÆ GEDANENSIVM CIVITA-
TIS PRÆCONSULI LONGE MERITISSIMO;
DN. DANIELI NIMSGARTEN;
DN. SALOMONI WAHLEN;
DN. NATHANAELI König;
DN. ANDREÆ Borchmann;
LAUDATÆ CIVITATIS CONSULIBUS GRAVISSIMIS;
DN. JOHAN. ERNESTO de LINDA;
SYNDICO EJUSDEM REIPUBLICÆ AMPLISSIMO;
DN. SIGISMUNDO Schulzen;
DN. CASPARI Wendtlandt;
DOCTORIBUS MEDICINÆ CELEBERRIMIS, FELICISSIMIS;
DN. JOH. JACOBO HOYNOVIO;
AD ÆDEM S. SPIRITUS ECCLESIASTÆ VIGILANTISSIMO;
DN. CONSTANT. GABR. HECKERO;
DN. JOACH. HENR. SCHRADERO;
DN. DANIELI SCHRADERO;

PATRITII PATRIÆ PRÆCIPUIS;

Primitias hæc Philologico-Philosophicas, in ulterio-
rem sui suorumque studiorum commendationem,
submissâ animi observantiâ, cum ardentissimo ab-
solutissimæ prosperitatis voto humillimè offert,

Johannes Salomon Richter/ Ged.

I. EX seculi quarti HISTORICIS superat magnâ ex parte *AMMIANUS MARCELLINUS*, qui temporibus CONSTANTII & JULIANI, nec non VALENTINIANI & VALENTIS Cæsarum floruit, prudentibus doctisq; latinæ historiæ Scriptoribus potiùs, quàm disertis annumerandus.

II. *EUTROPIUS* etiam, cujus est *Breviarium Historiæ Romanæ*, eodem planè tempore vixit.

III. Confinia quoque hujus & sequentis seculi attigit *EUNAPIUS SARDIANUS*, qui præter *Historiam Philosophorum ac Sophistarum*, hodieque superstitem, conscripsit & *sui temporis res gestas publicas*, quas, quo minus desideremus, fecit *ZOSIMUS*, utpote qui *Eunapianæ Historiæ*, PHOTIO teste, compendium confecit. Porrò *EUSEBII & RUFFINI*, Ecclesiasticorum Historicorum, jam ante facta est mentio, ut superfluum fuerit hæc repetere.

IV. Ex eodem hoc seculo nonnulla ORATORUM LATINORUM supersunt, quæ, quoniam maximè *Panegyrica* continent, solent vulgò edi cum *PLINII Panegyrico*, quem ille Trajano Imperatori dixit. Talia porrò sunt *EUMENII*, *MAMERTINI*, *NAZARII*, *PACATI*, aliorumque hominum obscurorum.

V. GRÆ-

V. GRÆCE quoque existant *Orationes* ipsius *JULIANI IMPERATORIS*, quarum illas, quas Christianus adhuc habuit, non ita pridem edidit *DIONYSIUS PETAVIUS*. Sunt autem alia etiam ejus *Epistolæ*, ac duæ nobiles *Satyræ*, altera *Cæsaris*, altera *Misopogonis* titulo in Antiochenos scripta. Superfunt & nonnulla *LIBANII SOPHISTÆ, PROÆRESII* item, ac *HIMERII, RHETORUM, JULIANI* ætate, & paulò post florentium, quorum *Vitas* descripsit *EUNAPIUS*.

VI. Præter *Poëtas ECCLESIASTICOS* ante dictos, *JUVENCUM & PRUDENTIUM*, nomen aliquod consecuti sunt *ALPHIUS AVITUS, SEPTIMIUS AFER, & TERENCEIANUS MAURUS*, in defectu tamen meliorum tantùm memorandi.

VII. Facienda hîc denique mentio est *JULII MARTINI FIRMICI*, superstitionis judicariæ *Astrologiæ* *Scriptoris, ævo CONSTANTINI*. Neque enim *Philosophis*, multò minus aliis ordinibus id genus hominum debet jungi. Jungi autem *FIRMICO* potest, cum ætatis, tum studiorum quodammodo ratione, *Auctor* ejus *Calendarii perpetui*, quo hodiè utuntur *Judæi*.

SECULI V.

CAPUT I.

De

SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

I. **H**Æc tempestas habuit adhuc reliquias aurei prioris ævi; sub finem autem ejus seculi omnis Eruditio, in Occidente præsertim, collabascere cœpit.

II. Ecclesia igitur Occidentalis habuit primis XXX. annis *S. AUGUSTINUM*, Episcopum Hipponensem Africanum, omnium Patrum, ut ingeniosissimum, ita & acutissimum Disputatorem; *S. MAXIMUM*, Episcopum Taurinensem; *SEVERUM SULPITIUM*, disertissimum Sacræ Historiæ Scriptorem; ut & *PAULUM OROSIUM*, qui hortatu S. Augustini imprimis, Romanorum clades descripsit, quas illi passi sunt, cum idolis adhuc sacrificarent; *SEDULIUM* denique, Poëtam Evangelicum.

III. Paulo post *THEODOSIO JUNIORE* imperante, habuit Orientalis Ecclesia *S. CYRILLUM*, Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopum, Nestorianæ hæreseos averruncum; *THEODORETUM*, Cyri Episcopum, *S. CYRILLI* æqualem, & interdum æmulum; *PROCLUM*

CLUM quoque, Episcopum Constantinopolitanum,
& EUSEBIUM EMISSENUM.

IV. Temporibus THEODOSII JUNIORIS & VALENTI-
NIANI SECUNDI, medio seculo floruerunt rursus in Oc-
cidente S. EUCHE RIUS, Episcopus Lugdunensis;
CLAUDI ANUS MAMERTUS, Episcopus
Viennensis; SIDONIUS APOLLINARIS,
Episcopus Avernensis; JOHANNES CASSIANUS,
Presbyter Massiliensis, VINCENTIUS, Presbyter
Monasterii Lerinensis; PROSPER Aquitanus, Di-
scipulus S. AUGUSTINI, FAUSTUS, ex Monacho
Lerinensi Episcopus Regensis, suspectus ob Semipelagia-
nismum; & deniq; SALVIANUS, Episcopus Mas-
siliensis; qui omnes in Galliis floruerunt, etiamsi il-
læ terræ Wandalorum, Gothorum, Francorum &
Burgundiorum, Germanicarum gentium, sævisimas in-
cursionibus tum temporis passæ sint.

V. Eadem planè ætate habuit Roma S. LEONEM
M. Papam; præter hunc autem tota Italia neminem;
quòd Gothorum & Herulorum irruptione omnia va-
starentur.

VI. Æquales hisce in Orientali Ecclesiâ floruerunt
SOCRATES, & SOZOMENUS, Historiæ Eccle-
siasticæ eruditi scriptores, Novatianâ tamen Hæresi infe-
cti; ISIDORUS item PELUSIOTA, ac S. NI-
LUS, Constantinopolitanus Monachus, JOHANNIS CHRYS-
SOSTOMI Discipulus; reliqua verò Orientis, aut hæresi-
bus

bus variis, aut luxu, aut denique hostilibus incursionibus contabescebant.

VII. Postremò, sub finem Seculi, floruerunt in Occidente, *VICTOR UTICENSIS*, Africae Episcopus, adeoque malorum, quæ tum temporis passa est Atricana Ecclesia, diligens narrator; *GENNADIUS*, Massiliensis Presbyter; *GELASIUS*, Pontifex Romanus, *PASCHASIUS* Diaconus; & *VIGILIUS* ille, cujus sunt *Libri illi V. contra Eutychen*. In Oriente tum unus ferè Scriptor Ecclesiastica Dogmata defendit, *ÆNEAS GAZÆUS*.

CAPUT II.

De

PHILOSOPHIS.

I. Licet adduas SCHOLAS omnis ferè GRÆCA PHILOSOPHIA jam quarto seculo esset redacta, ATHENIENSEM scilicet ac ALEXANDRINAM, primis tamen hujus quinti Seculi annis, Schola illa Atrica tantum non omnis interiit, adeò, ut Synesius scribat: *sepe Athenis nihil penè Philosophorum, sed mellis potiùs opifices invenisse; Alexandria interim Studia illa fuerunt conservata.*

II. Namque sub finem prioris, & initium hujus seculi, floruerunt ibi duo insignes MATHEMATICI, quorum

16.
17.
18.
20.
22.
24.

rum Scripta etiamnum in admiratione sunt: *THEON*,
& *PAPPUS ALEXANDRINUS*.

III. *THEONI* porrò Filia fuit *HYPATHIA*, non minus Patre suo Philosophicis & Mathematicis Studiis clara; quam tamen Plebs Christiana, nescio quam ob causam, interfecit *THEODOSIO SECUNDO CÆSARE*.

IV. Floruit autem *HYPATHIÆ* tempore *SYNESEIUS*, Episcopus Ptolemaidis, Philosophis tamen, aut potius Eloquentiæ Studiis, clarior, quàm rerum Ecclesiasticarum notitiâ; quippe qui, etiam cum in Episcopum eligeretur, de Resurrectione & Creatione dubitavit, quod jam olim notavit *PHOTIUS*, & hodieque colligere est ex ipsiusmet *Synesi* Epistolis.

V. Medio hujus seculi floruit Alexandria *OLYMPIODORUS* Alexandrinus, Platonica & Aristotelica Philosophiæ interpres, non ille tamen, cujus hodieque scripta exstant; item *HERO ALEXANDRINUS*, quem esse illum *αὐτοματιῆς πραγματείας* ac *Spiritualium* auctorem, valdè mihi verisimile est.

VI. Eâdem Tempestate vixerunt Athenis *PLUTARCHUS*, Nestorii Filius, quem sequentes *MAGNI* cognomento appellant; ejusque Successor, *SYRIA*.

SECVLI QVINTI CAPVT. II. & III.

RIANUS, cū hodiè commentaria superant in Metaphysicam.

VII. Porrò horum omnium Magisterio usus est *PROCLUS* Lycius, declinante seculo, restitutâ quasi in integrum Scholâ Platonicâ, *PLATONICI SUCCESSORIS* cognomentum meritis. Nam in illo Platonis ac Aristotelis Philosophia omnisque Sapiencia renata credita est, cum tamen reapse in Theologicis quidem Chaldaica Dogmata pro Platonis venditet, & contra Christianos pro mundi æternitate XIX. Argumentis depugnauerit.

IIIX. Usus tum etiam, nisi fallor, iisdem est Magistris, *ANITIUS MANLIUS BOETHIUS*, Vir, præter primariam Nobilitatem, Philosophiæ quoque cognitione, ac rarâ probitate & eloquentiâ, meritò maximi faciendus, quem constat honores maximos, declinante seculo, & patriâ à Gothis occupatâ, Romæ gessisse, simulq; multa scripsisse, cùm adolescens Philosophiæ Aristotelicæ & Platonicæ operam Athenis dedisset.

CAPVT. III.

De

ICTIS.

ICTI

JCTI, nulli penè hoc seculo memorantur, quorum quidem scripta supersint; tantùm THEODOSIO II. Imperatore, confectus est ex Constitutionibus Cæsarium, qui à Constantino M. usque ad illud tempus rerum erant potiti, tertius CODEX, THEODOSIANUS, ab eo, cujus auctoritate fuit conscriptus, nuncupatus. Atque hic est ille Codex, qui ex tribus illis, nempe HERMOGENIANO, & GREGORIANO, ante Justinianum confectis, hodiè superat; Liquet verò ex illo codice, ejusdem Theodosii curâ, præter BERYTENSEM, quæ hætenùs floruerat penè unica, alteram novam Jurisprudentiæ Scholam publicam, CONSTANTINOPOLI fuisse erectam.

CAPUT IV.

De

MEDICIS.

MEDICORUM, similiter hujus seculi superant nulli, nisi, quod ad tempora hæc pertinere videantur duo illi præclari Rei Medicæ Scriptores, *PAULUS ÆGINETA*, & *AETIUS ALMIDENUS*; constat quippe utrumque ORIBASIO juniorem, ALEXANDRO verò TRALLIANO majorem esse, quorum ille quarto, hîc quinto seculo floruit.

ADDITAMENTA

Declarando Auctoris Textui inservitura.

I. **Q**uoniam per *calumniosam*, ut vocat S. Augustinus, *questionem*, solenne pagani erat, omnis publicæ cladis principia, ex sanctissimo derivare Christianismo, Apologetæ veteres omni conatu in id laborarunt, ut evincerent, *similia, vel fortasse etiam graviora, de Imperatoribus Non-Christianis posse commemorari, quo obirectatores intelligerent, vel hominum hæc esse vitia, non Doctrina; vel Imperatorum, sed aliorum, sine quibus Imperatores agere nihil possunt; Christianismo autem, quorquot firmiter adhærebant, incitarentur ad agendas Domino Deo suo gratias, qui contra ista mala misit adjutorium singulare! Quo enim non tolleret, quem non involveret, in quod profundum non demergeret fluvius iste horrendæ nequitie generis humani, nisi Crux Christi in tanta velut mole auctoritatis eminentius firmiusque figeretur; cujus apprehenso robore stabiles essemus, nè malè svadentium, vel in mala impellentium, tam vasti hujus mundi gurgite abrepti sorberemur; ceu commentatur Epistola V. AUGUSTINUS. Hic ipse, ad diluendam hancce calumniam, non modo præclarum de Civitate Dei Opus conscripsit, verum OROSIO quoque auctor exstitit, ut Historiarum adversus Paganos Libros VII consignaret, inque iis, præcipuè gentilium, qui direptionem Romæ, per Alaricum factam, Christianismo imputabant, convitia, amoliretur. V. Auctorem S. V. C. 1. n. 2.*

II. In nullâ re tam vehementer, tam pertinaciter, tam obnixè & contentiosè contradicitur fidei Christianæ, sicut de carnis resurrectione! uti experientia doctus scribit in Psalmum LXXXIIX. Augustinus. Quoniam, & qui quoad reliqua, fidem profitebantur Christianam, universam tamen reprobârunt resurrectionem

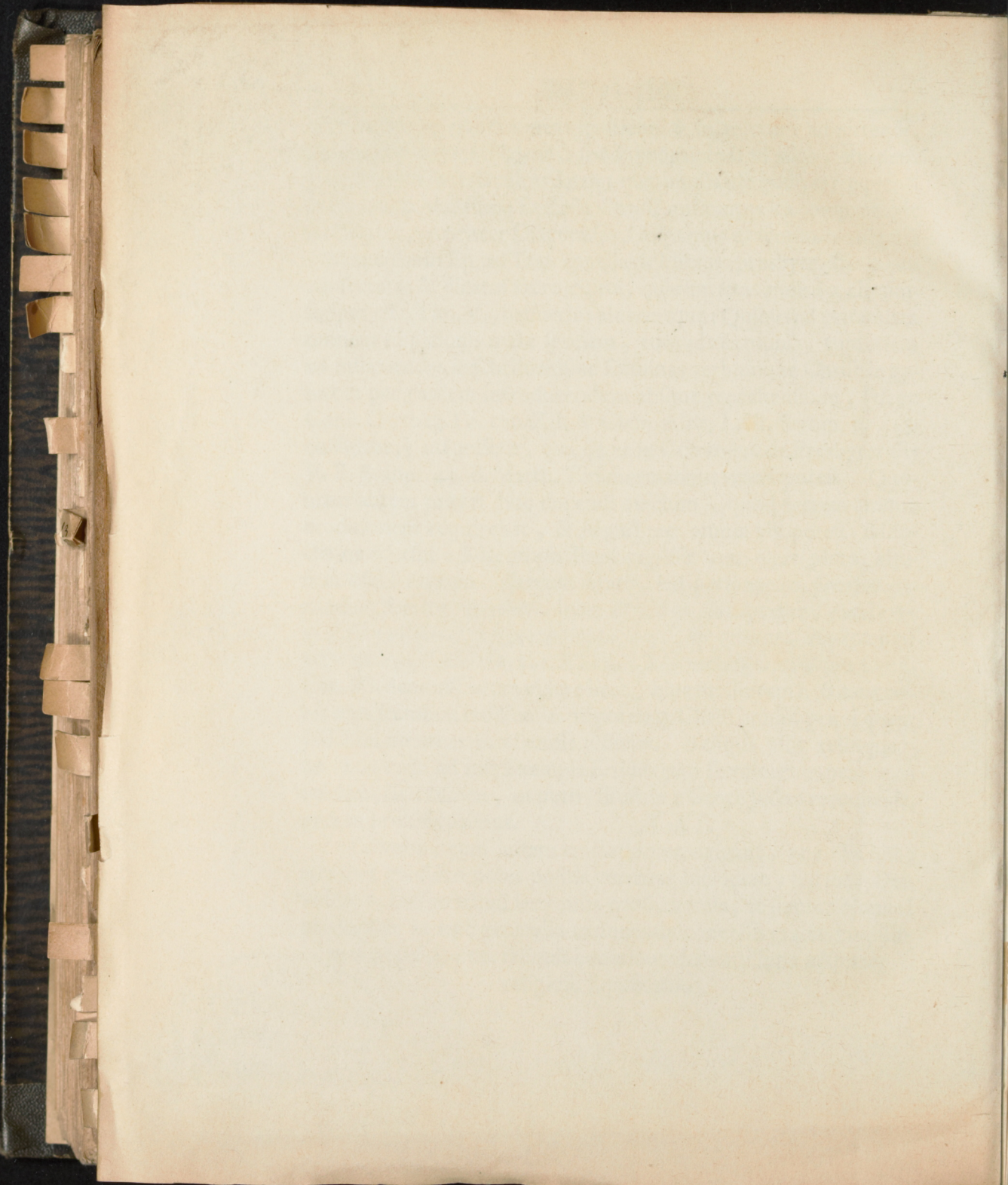
Additamenta declarando Auctoris Textui inservitura.

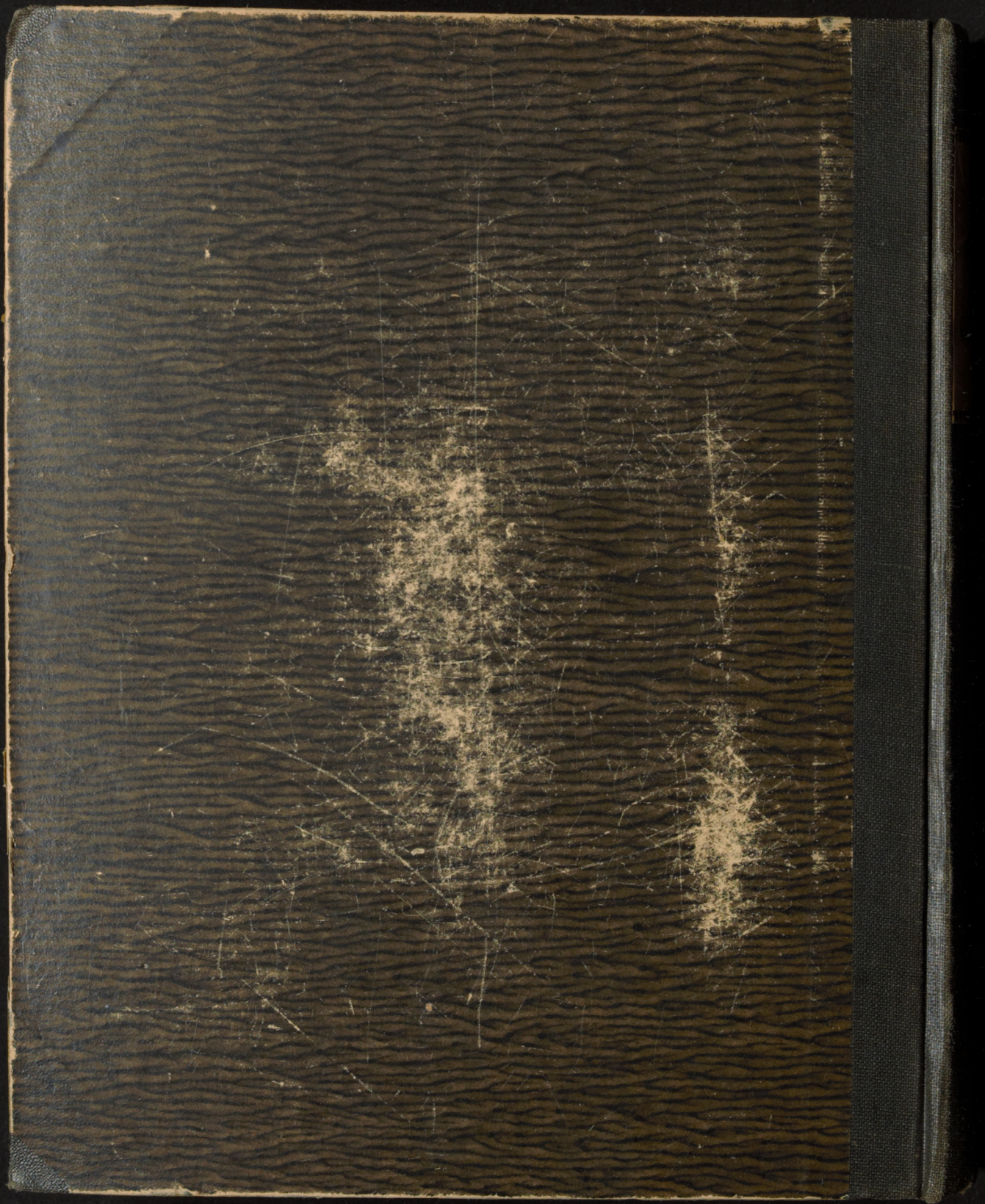
nem, & quantum in ipsis est, de medio illam auferre sunt conati; ex querela Irenæi circa Operis sui finem. Exemplo est SYNESIUS, de quo Evagrius Hist. Eccl. L. I. C. 15: Synesius tum reliquis Disciplinis excultus fuit, tum in Philosophia admodum excelluit, ut admirationi esset etiam Christianis, his scilicet, qui neque odio, neque gratiâ adducti de rebus judicare solent. Persvadent igitur illi, ut salutaris Regenerationis Lavacrum perciperet, & sacerdotii jugum subiret, tamen si Resurrectionis Doctrinam nondum suscepisset, neque ita sentire vellet; rectè omninò conjicientes, ad reliquas ejus Viri virtutes ista esse accessura, cum divina gratia nihil imperfectum habere sustineat. Nec Spes eos fefellit. Qualis enim & quantus exstiterit, abundè testantur, tum Epistola, post susceptam sacerdotii Dignitatem, eleganter & doctè ab eo conscripta, tum Oratio, quam dixit eidem Imperatori Theodosio, tum quicunque ejus Libri admodum utiles circumferuntur.

COROLLARIA PNEUMATICA.

- I. Mysterium Trinitatis ex Naturâ qui demonstrare audent, veritatem, tam à Naturâ, quàm Scripturâ revelatam, turpiter prostituunt.
- II. Similia, quæ ex Natura in hujus gratiam scopi colliguntur, nihil faciunt, nisi quod declarent, citra ullam contradictionem, de una eademque re, alio tamen atque alio respectu, unitatem & trinitatem posse prædicari.
- III. Hujusmodi tamen Similium, & conquisitio, & applicatio, ad Theologiam, non Pneumaticam pertinet.

S. D. G.

שהזכות תולה לה ר' אליעזר אומר כל הס
 כאלו לסדה תפלות ר' יהושוע אומר ר
 תפלות מתשעה קבין פרישות הוא היה א
 ורשע ערום ואשה פרושה ומכות פרושי

Wagenseilio nostro interprete : *Dixit filius
 homo docere filiam Scripturam sacram , nam si
 ur (aquas amaras adulterii suspecta,) securus
 sacrarum literarum studium (ex merito aliquo
 præstiti , de quo antea actum fuerat ,) vim no-
 futuram. Contra R. Elieser ait : Quisquis filiam
 t , is eam docet amandi artem (ex sententia
 . Josua ait : Magis expetit mulier unum Cabum
 am novem Cabos vite solitaria. Idem ore fre-
 opius qui insipiens , improbans qui astutus , Mulier
 vera Phariseorum , ecce ista sunt , que orbi in-*

Hæc celebris illa est de Fœminarum Eruditio-
 Elieserè quidem prolata , a R. Josua quoque con-
 od præcipuum est , a Magistris etiam per הלכה
 obata , de qua nunc pluribus erit dispiciendum ;
 ostrema verba , etsi primario huc non spectant ,
 itata , cæteris addere visum nobis fuit , ut ex fœ-
 cujus hic explicata facta est mentio , ac Vulne-
 m , quorum itidem Mischna meminit , ad læsionem
 וצנו להראות שהוא עניו וצנו sec. Bartenorient. in
 vultum simulatò demittentium atque aliorum
 ndo ad parietes declinantium , discas , nomen
 cui & fœminæ adhæserint , non officii , aut eru-
 , ut vulgus putat , titulum ; & intolerabili insuper
 occrissi , vel solo tactu aliorum se pollui creden-
 C tium

